

Het is heel menselijk zich iets niet te herinneren

Posted on 10 april 2021 by J.M.C.M. Smarius

Opa, wat vond je van dat debat over 'positie Omtzigt functie elders'?

"Langdradig tweederangs circus met deelnemers aan de circusvoorstelling die uiteindelijk zichzelf vaak in de vingers snijden door de indruk achter te laten niet goed genoeg te zijn om mee te doen."

Hoezo?

"Deelnemers die tot treurnis toe alsmaar herhalen dat iemand liegt, zonder ook maar een poging te doen tot aannemelijke onderbouwing van deze beschuldiging. En die het zich niet herinneren van iets meteen bestempelen als een bewijs dat iemand niet meer geschikt is voor een bepaalde taak, aldus blijk gevend van een volslagen onbegrip van het begrip zich herinneren."

Een hele mond vol. Wat bedoel je met onbegrip van het begrip zich herinneren?

“Mensen hebben het vermogen herinneringen die ons kunnen afleiden selectief te vergeten. Ratten hebben dat vermogen ook. Dat blijkt uit een studie van de University of Cambridge. De ontdekking dat ratten en mensen een gemeenschappelijk actief vermogen om te vergeten delen wijst erop dat dit vermogen een essentiële rol speelt in de aanpassing van zoogdieren aan hun leefomgeving, en dat het waarschijnlijk minstens teruggaat tot de tijd waarin de gemeenschappelijke voorouder van ratten en mensen leefde, zo’n 100 miljoen jaar geleden.

Geschat wordt dat het menselijk brein 86 miljard neuronen of hersencellen bevat, en wel 150 biljoen synaptische verbindingen, wat van het brein een krachtige machine maakt om herinneringen te verwerken, op te slaan. Maar de enorme hoeveelheid aan ervaringen die mensen zouden kunnen opslaan in de loop van hun leven, brengt het risico met zich mee dat men overstelpt zou kunnen raken met informatie. Uit eerder onderzoek van professor Michael Anderson van de University of Cambridge was gebleken dat mensen over het vermogen beschikken om actief storende herinneringen te vergeten en dat het ophalen van herinneringen in dat proces een cruciale rol speelt. Andersons team heeft aangetoond dat het opzettelijk oproepen van een herinnering uit het verleden meer is dan enkel het opnieuw opwekken van de herinnering: het brengt ons er daadwerkelijk toe andere concurrerende ervaringen te vergeten, die in de weg zouden staan van het ophalen van de herinnering die we zoeken.

‘Net de handeling van zich iets herinneren is een van de belangrijkste redenen waarom we iets vergeten. Dat vormt ons geheugen, naar gelang van hoe we het gebruiken’, zei professor Anderson. ‘Mensen zijn gewend om vergeten als iets passiefs te beschouwen. Ons onderzoek toont echter aan dat mensen meer betrokken zijn dan ze zich realiseren bij het actief vorm geven aan wat ze zich herinneren van hun leven. Het idee dat net de handeling van zich iets te herinneren de oorzaak kan zijn van iets te vergeten, kan ons meer vertellen over de aanleg van mensen voor selectief geheugenverlies.’

Selectief vergeten kan soms tot problemen leiden. Als de politie bijvoorbeeld een getuige van een misdaad ondervraagt, kan het herhaaldelijk vragen naar een bepaald detail, ertoe leiden dat de getuige informatie vergeet die later belangrijk

had kunnen zijn. En hoewel het vermogen om iets actief te vergeten, duidelijk vastgesteld is bij mensen, was het onduidelijk of het ook bij andere soorten voorkwam. Professor Anderson heeft samen met anderen aangetoond dat het vermogen actief iets te vergeten niet alleen een eigenschap van de mens is. Ook ratten delen ons vermogen om selectief te vergeten, en ze gebruiken een zeer gelijkaardig mechanisme in hun hersenen.

Om dit aan te tonen, bedachten de onderzoekers een ingenieuze eenvoudige taak, die gebaseerd is op de aangeboren nieuwsgierigheid van ratten: als ze in een bepaalde omgeving worden geplaatst, gaan ratten actief op verkenning om meer te weten te komen over die omgeving. En als ze een omgeving verkennen, vormen ratten herinneringen aan elk nieuw object dat ze tegenkomen en onderzoeken. Het team van professor Anderson identificeerde vervolgens een gebied aan de voorkant van de hersenen van de ratten dat dit actieve mechanisme om te vergeten controleert. Als het gebied, dat bekend staat als de mediale prefrontale cortex, tijdelijk 'uitgeschakeld' werd door het psychoactieve middel muscimol, verloren de ratten het vermogen om concurrerende herinneringen selectief uit te schakelen.

Bij mensen is een analoog gebied in de prefrontale cortex betrokken bij het vermogen om selectief te vergeten. 'Ratten lijken hetzelfde vermogen te hebben om actief te vergeten als mensen – ze vergeten selectief herinneringen als die herinneringen verwarring veroorzaken', zei Anderson. 'Wat cruciaal is, ze gebruiken een prefrontaal controlemechanisme dat gelijkaardig is aan het onze.'

Hoe weet je dat allemaal?

"*Selectief geheugenverlies; hoe mensen en ratten herinneringen kunnen vergeten*, een artikel van Luc DeRoy van 7 november 2018, gewoon op internet te vinden. De studie van Anderson en zijn collega's is gepubliceerd in *Nature Communications*."

Oh.

"Het is dus helemaal niet zeker, dat Mark Rutte heeft gelogen over 'positie Omtzigt functie elders'. En zijn opmerking, dat hij het zich verkeerd heeft herinnerd, betekent niet dat hij daarom ongeschikt zou zijn het land te leiden."

Maar er is wel een motie van wantrouwen ingediend.

“Wantrouwen is iets persoonlijks. Er zullen mensen zijn die niemand vertrouwen. En mensen die niemand van een bepaalde afkomst, van een bepaald geloof, met een bepaalde huidskleur of met een bepaald uiterlijk of voorkomen vertrouwen. Een motie van wantrouwen is primair een politiek middel. Bedoeld als poging om een regering of een lid van die regering te dwingen af te treden.”

En er is een motie van afkeuring aangenomen.

“Een motie van afkeuring is zowel persoonlijk als politiek. Het persoonlijke element is de afkeuring van het optreden van bepaalde personen of de regering. Het politieke element is dat deze afkeuring niettemin niet hoeft te leiden tot aftreden. De motie van afkeuring van D66 was niet zo slim. Want enerzijds werd de indruk gewekt dat Sigrid Kaag eigenlijk niet meer verder wilde met Mark Rutte, terwijl zij er anderzijds geen moeite mee leek te hebben om verder te gaan met haar partijgenote Kajsa Ollongren, die toch hetzelfde had gezegd als Mark Rutte. Dat riekt naar partijpolitiek, waarbij Sigrid Kaag iemand van een andere partij, die iets zou hebben gezegd, anders behandelt dan een partijgenote, die hetzelfde heeft gezegd.

Hoe dan ook, nu zeer betwistbaar is dat Mark Rutte echt heeft gelogen over ‘positie Omtzigt functie elders’ en het heel menselijk blijkt te zijn om zich iets niet te herinneren, was indiening van een motie van afkeuring onterecht en zijn beweringen dat men niet meer verder wil samenwerken met een regering onder leiding van Mark Rutte volkomen misplaatst.

Op 2 april 2021 bleek uit een peiling van *Hart van Nederland* dat 24% van ruim 2.500 ondervraagde panelleden vertrouwt op Mark Rutte in het Torentje en 23% op Geert Wilders. Pieter Omtzigt volgt op de derde plaats met 22%. Van de panelleden ziet 13% in D66-leider Sigrid Kaag de nieuwe bewoner van het Torentje. Hoewel zij met haar partij tweede werd bij de verkiezingen, is ze daarmee een stuk minder populair dan Mark Rutte, Geert Wilders of Pieter Omtzigt. Opvallend is hier dat de partijleider van het CDA, Wopke Hoekstra, door slechts 4% wordt genoemd als leider van het land. Wanneer je die cijfers zou omrekenen in Tweede Kamerzetels, krijg je het volgende resultaat:

Partij van Mark Rutte:	24% van 150 = 36 zetels.
Partij van Geert Wilders:	23% van 150 = 34 zetels.
Pieter Omtzigt:	22% van 150 = 33 zetels wanneer hij met een eigen partij zou komen.
Partij van Sigrid Kaag:	13% van 150 = 19 zetels.
Partij van Wopke Hoekstra:	4% van 150 = 6 zetels.

In feite zouden de partijen van Mark Rutte en Geert Wilders dus meer Tweede Kamerzetels krijgen dan ze nu hebben, en de partijen van Sigrid Kaag en Wopke Hoekstra juist veel minder."

Hoe nu verder?

"Op de eerste plaats moet iedereen, die gezegd heeft niet te willen deelnemen aan of samenwerken met een kabinet geleid door Mark Rutte, meteen die woorden inslikken. Vooraf zeggen niet te willen deelnemen aan of samenwerken met een kabinet onder leiding van Mark Rutte getuigt van een ondemocratische minachting van de kiezer. Dat hebben we al een keer gehad toen reeds vóór de Tweede Kamerverkiezingen in 2017 politieke partijen beweerden niet te willen samenwerken met de PVV van Geert Wilders, waarop 1¾ miljoen kiezers hebben gestemd. Nu hebben we te maken met een politieke partij, de VVD, waarop zelfs 2 miljoen kiezers hebben gestemd."

Maar het gaat nu toch niet om een partij. Het gaat om een persoon, om Mark Rutte.

"In 2017 ging het ook om een persoon. Om Geert Wilders. Er is geen verschil. Bovendien bepaalt een politieke partij zelf wie haar politieke leider wordt. Op 5 april 2021 schaarde VVD-boegbeeld

Frits Bolkestein zich achter partijleider Mark Rutte. De voormalige liberale leider vindt dat de demissionair premier 'vooral moet doorgaan'. Ook oud-minister Gerrit Zalm springt in de bres voor Rutte. 'Mark is de beste minister-president die Nederland zich kan wensen', laat het VVD-erelid weten. 'Bevlogen, sociaal, kundig en praktisch. Nederland boft met hem.' Dat zijn toch heel andere geluiden dan die van Lilian Marijnissen, die op 4 april 2021 alle partijen opriep aan te geven of zij in een nieuw kabinet zouden stappen met Mark Rutte aan het roer, en daaraan

toevoegde dat voor de SP samenwerking met Rutte in elk geval is uitgesloten. Daarmee bevestigend, dat ook zij dezelfde ondemocratische minachting voor de kiezer heeft als degenen die in 2017 niet met Geert Wilders wilden samenwerken. Net als trouwens Gert-Jan Segers, die aankondigde dat zijn partij geen deel uitmaakt van een regeringscoalitie als Mark Rutte in het Torentje zit. Omdat de jongerenafdeling van de ChristenUnie dat niet wil. Meneer Segers, in een democratie gaat het niet om de jongeren van een politieke partij, maar om het volk, om de kiezer."

Wat moet er dan gebeuren?

"Er gebeurt al van alles. We zijn af van die verkenners. Herman Tjeenk Willink is tot informateur benoemd. Eerst diende Sigrid Kaag nog een motie van afkeuring in tegen Mark Rutte, die steun kreeg van een ruime meerderheid. Ze zei toen ook, dat ze zou opstappen als ze in Rutte's schoenen zou staan. Op 6 april 2021 wilde Sigrid Kaag evenwel niet zeggen of ze Mark Rutte uitsluit als onderhandelingspartner. 'Dit is niet het moment om te zeggen of we Rutte uitsluiten', zo sprak ze.

En ze had het met Mark Rutte over het Tweede Kamervoorzitterschap.

Allerlei parlementariërs, die eerder de motie van wantrouwen of de motie van afkeuring hadden gesteund, praten nu ineens over herstel van vertrouwen. Dat is een gunstige ontwikkeling. Politiek commentator Frits Wester zei het op 6 april 2021 als volgt: 'Je zag in het debat vandaag dat andere partijen zich heel goed realiseren dat een kabinet zonder de VVD vrijwel onmogelijk is.' Nieuwe verkiezingen vindt Wester maar niks: 'Daarmee vraag je de kiezer al na drie weken een nieuwe keuze te maken omdat de partijen er zelf op het Binnenhof een bende van hebben gemaakt. Probeer het eerst zelf maar op te lossen. Pas als dat echt niet lukt, kun je met hangende pootjes weer terug naar de kiezer.' En zo is het maar net! In een representatieve democratie als de onze moet de Tweede Kamer het land bestuurbaar houden en de kiezer zoveel mogelijk inspraak geven. In een democratie is de macht aan het volk. Niet aan politieke partijen. Wat we gezien hebben in de nacht van de motie van afkeuring bevestigt weer eens dat in Nederland zo spoedig mogelijk een correctief referendum dient te worden ingevoerd. Net zoals dat in Zwitserland al vele jaren bestaat. Ronald van Raak van de SP nota bene heeft daarvoor al in 2019 via een initiatiefvoorstel gepleit. In een democratie dient het volk het laatste woord te hebben. Tweede Kamerleden, die dat

niet wensen in te zien, zijn geen volksvertegenwoordigers. Ze zijn dan enkel te beschouwen als vertegenwoordigers van politieke partijen."